

MAAK UW EIGEN EVALUATIE

van de manier waarop kwaliteitsdoelstellingen in de architectuur en de gebouwde omgeving voor iedereen kunnen worden bereikt

- Bent u een besluitvormer of maakt u deel uit van een initiatief om een ruimtelijk ontwerp te implementeren dat leidt tot kwalitatief hoogwaardige gebouwen, openbare ruimten en leefomgevingen?
- Bent u op zoek naar houvast om ervoor te zorgen dat u met alle relevante punten rekening hebt gehouden om de kwaliteit van het resultaat te waarborgen?

Dan is deze checklist misschien iets voor u. Lees gewoon de vragen op de andere bladzijde door en beoordeel in welke mate elk aspect in uw ruimtelijke interventie in aanmerking is genomen. Noteer het behaalde percentage voor elk criterium in het diagram. Vul een spindiagram (radardiagram) in per project. Uit het diagram zal blijken hoe goed met elk aspect rekening is gehouden. Een lagere waarde betekent dat een onderdeel nadere aandacht behoeft, terwijl een hogere waarde betekent dat het onderdeel voldoende of volledig in aanmerking is genomen.

Alle vragen behandelen hoeft niet, maar als u ze doorleest, krijgt u wel een beeld van de relevante aspecten. De vragen zijn een beknopte versie van de checklist; de volledige versie is te vinden in een rapport dat in 2020-2021 werd opgesteld door een werkgroep van Europese deskundigen: [Towards a Shared Culture of Architecture — Investing in high-quality living environments for everyone](#).

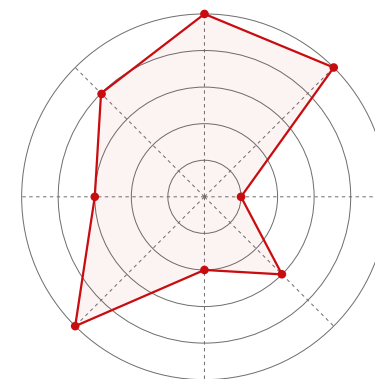
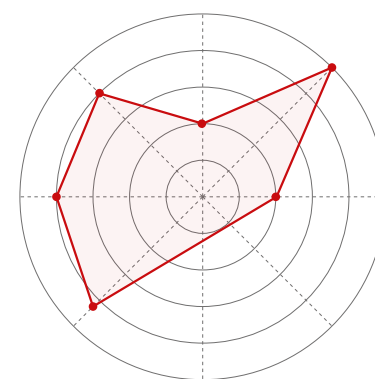
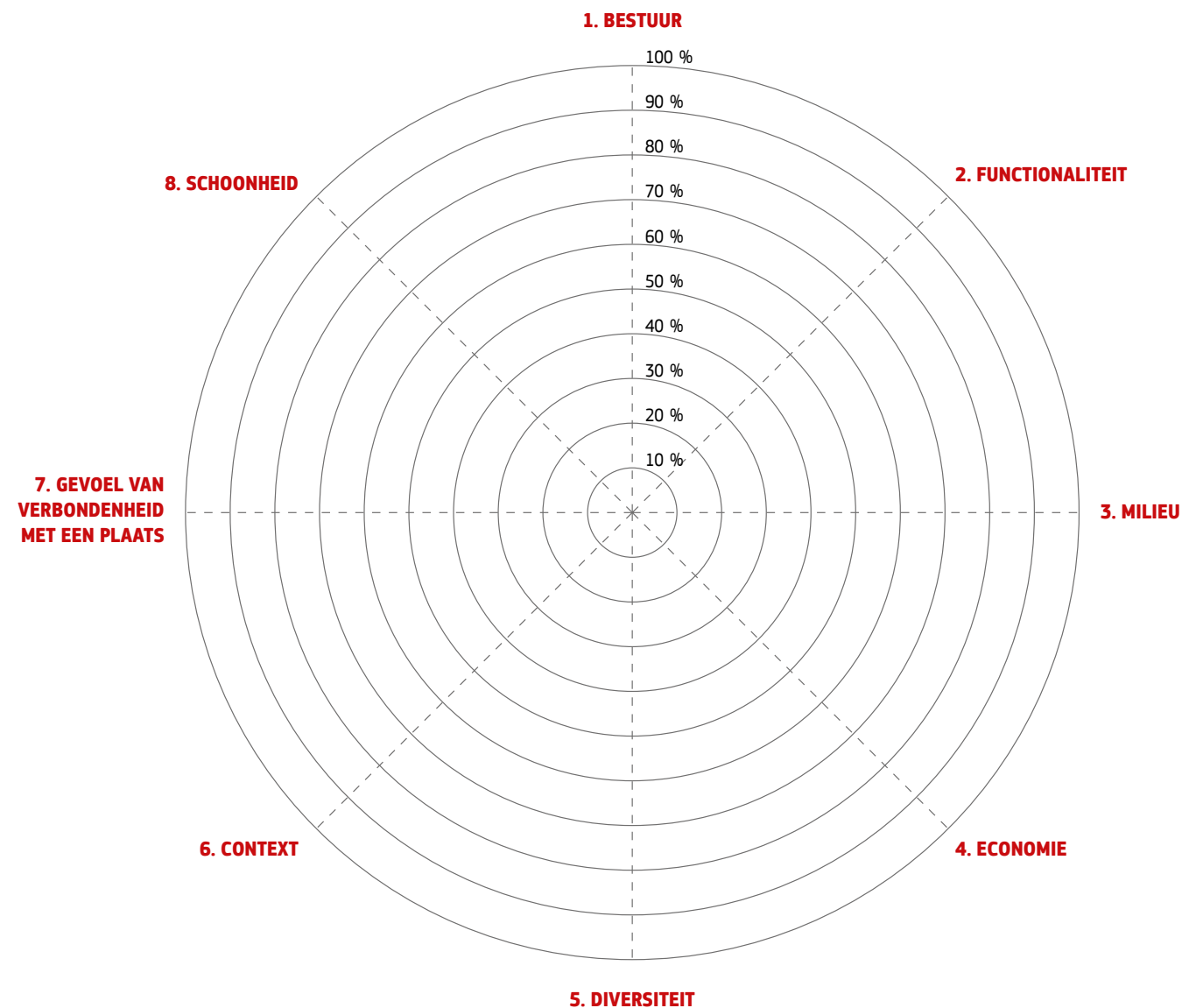


De overheid kan de leiding nemen door een systeem voor kwaliteitsbeoordeling bij investeringen mee te nemen in het vergunningsproces. Dit systeem kan dan gebruikt worden bij het afwegen van meerdere investeringen en locaties, bij vastgoedontwikkeling en -beheer, bij openbare aanbestedingsprocedures, bij de beoordeling van financieringsvoorstellen, bij het opstellen van programma's (bv. op het vlak van ruimtelijke ordening of ontwerp) enzovoort. Door de vragen over de kwaliteitsbeoordeling te beantwoorden, kan het begrip voor en de erkenning van het belang van ruimtelijk ontwerp met een hoogwaardige *Baukultur* bij alle maatschappelijke groepen (specialisten en niet-specialisten) worden verbeterd. Zo wordt er ook kennis en algemeen besef opgebouwd over de kwaliteit van de bebouwde omgeving.

U kunt dit kwaliteitsbeoordelingssysteem in veel verschillende scenario's en situaties toepassen. U kunt het bijvoorbeeld gebruiken als kwaliteitscatalogus bij de beoordeling van bouwen en planningsprojecten, maar ook bij wedstrijden, adviesraden voor ontwerpen of als leidraad voor workshops met burgers en bij diverse raadplegingen en debatten. U kunt het systeem

ook gebruiken om zelf uw eigen voltooide projecten kritisch te evalueren of om het succes van de planningsprocessen voor bepaalde ruimtelijke ingrepen te documenteren. De bijdrage van dit systeem ligt in al deze gevallen in het rekening houden met en het inzichtelijk maken van de volledige en evenwichtige afweging van centrale kwaliteitsthema's met betrekking tot de ruimtelijke inrichting.

De beoordelingsmethoden zijn afhankelijk van de beschikbare gegevens. **Kwantitatieve beoordelingsmethoden** bestaan uit een kwantitatieve inhoudelijke analyse (data, structuren, bronnen), gestandaardiseerde interviews, enquêtes, gestandaardiseerde observatie, monitoring, in kaart brengen, waarnemingen, statistieken, tellingen, ramingen enz. **Kwalitatieve beoordelingsmethoden** kunnen bestaan uit kwalitatieve inhoudelijke analyses, interpretatie, waardeoordelen, individuele interviews of focusgroepen, opiniepeilingen, monitoring, in kaart brengen, ontwerpwedstrijden enz. De resultaten van enquêtes en interviews in al deze verschillende vormen kunnen de beoordeling ondersteunen.



Na het invullen ziet het spindiagram er ongeveer zo uit.

Dit werkblad en de (onvolledige) vragen uit de checklist voldoen aan de vereisten van zowel het Baukultur-kwaliteitssysteem van Davos als de "European quality principles for EU-funded interventions with potential impact upon cultural heritage".

© Europese Unie, 2022

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2022

Hergebruik van dit document is toegestaan mits de bron correct wordt aangegeven en eventuele wijzigingen worden vermeld.

PDF ISBN 978-92-76-38076-4 doi:10.2766/353

NC-09-21-172-NL-N

Print ISBN 978-92-76-38141-9 doi:10.2766/154227

NC-09-21-172-NL-C



EUROPESE UNIE

1. BESTUUR

- Is het proces gebaseerd op kennis en verloopt het volgens de beste praktijkervaringen?
- Worden relevante deskundigen en autoriteiten op het vlak van *Baukultur* bij elke stap van het proces betrokken?
- Wordt het proces geleid door multidisciplinaire teams?
- Is het nodig een ontwerpwedstrijd uit te schrijven? Zijn de aanbestedingsprocedures gebaseerd op maatschappelijke waarden (in plaats van louter op kosten)?
- Worden er adviesraden betrokken bij het ontwerp of wordt het ontwerp beoordeeld door deskundigen? Wordt het proces gestuurd door ontwerponderzoek? Levert het ontwerp nieuwe kennis en vaardigheden op?
- Is er een participatief besluitvormingsproces (met deelname en cocreatie door de gemeenschap)? Is er een breed debat over de kwaliteit van de locatie?
- Maakt het ontwerp deel uit van een geïntegreerde strategie voor duurzame ontwikkeling?
- Zijn er samen met de specialisten op het vlak van *Baukultur* studies uitgevoerd om de risico's te beoordelen en te beperken?
- Wordt er een controlesysteem ingevoerd om te meten of de kwaliteitsdoelstellingen worden gehaald?

5. DIVERSITEIT

- Draagt de interventie bij tot het voorkomen van segregatie, gentrificatie en gettovorming in het gebied?
- Dragen eigendoms-/investeringsmodellen bij tot levendige buurten met gemengd gebruik?
- Creëert de interventie gebruiksvriendelijke ruimten en bevordert ze een mix van gebruiksmogelijkheden en gebruikers?
- Biedt ze diverse, aantrekkelijke en comfortabele particuliere en openbare ruimten om mensen met elkaar in contact te brengen?
- Zijn er voldoende groene en openbare ruimten beschikbaar voor diverse doeleinden?
- Geeft het project blijk van gedeelde verantwoordelijkheid voor particuliere en openbare ruimten (bv. door participatieve processen enz.)?
- Bevordert de interventie duurzame leefomstandigheden en versterkt zij de sociale veerkracht door kwalitatief hoogwaardige, beschikbare, betaalbare en toegankelijke woonruimten te creëren?
- Is de interventie gebaseerd op de principes van universeel ontwerp (toegankelijkheid voor iedereen)? Wordt barrièrevrij ontwerpen correct toegepast?
- Zijn er na de ingebruikneming studies gepland om de tevredenheid van de gebruikers en de interactie met de ruimte te meten en te controleren?

2. FUNCTIONALITEIT

- Is het project geschikt voor het beoogde doel en op maat gesneden voor dit specifieke gebruik of hergebruik? Ondersteunt de oplossing de behoeften, wensen en activiteiten van alle gebruikers?
- Voldoet het ontwerp aan de stedenbouwkundige, bouwkundige en technische regels en normen?
- Is het een weerspiegeling van de regionale/lokale bijzonderheden en wordt een beroep gedaan op plaatselijke materialen en vaardigheden?
- Is het ontwerp voldoende flexibel om voor meerdere doeleinden te worden gebruikt? Kan het ontwerp worden aangepast aan veranderende omstandigheden en behoeften, zonder de kernkwaliteiten en -waarden te verliezen?
- Zijn er gezonde stedelijke open ruimten, groene ruimten en gemakkelijk toegankelijke landschappen beschikbaar?
- Ondersteunt en bevordert het ontwerp het welzijn en een gezonde levensstijl? Ondersteunt het ontwerp een verkeersluwe aanpak en staat het open voor voetgangers en fietsers?
- Verbetert het project de veiligheid, met inbegrip van de weerbaarheid tegen natuurrampen?
- Zijn de voorgestelde technische ingrepen voldoende getest? Heeft de aanpak experimentele elementen?

6. CONTEXT

- Is de context van de ruimte voor deze interventie bestudeerd en grondig geanalyseerd?
- Wordt cultureel erfgoed expliciet in het project als een gemeenschappelijk goed erkend en wordt gedeelde verantwoordelijkheid bevorderd?
- Hoe beantwoordt de interventie aan (inter)nationale normen en beginselen inzake cultureel erfgoed?
- Zullen toekomstige generaties toegang blijven hebben tot de volledige rijkdom van het erfgoed of zullen sommige kenmerken verloren gaan? Zo ja, hoe zullen de toekomstige generaties daar tegenaan kijken?
- Zijn de authenticiteit en de integriteit van het erfgoed/landschap bewaard gebleven en eventueel verbeterd?
- Houdt de ingreep op alle niveaus rekening met de omringende stedelijke structuur, het open landschap, de architectonische compositie, kleuren en materialen?
- Is er een evenwicht, harmonie en/of gecontroleerde dialoog tussen het erfgoed en de nieuwe elementen? Zijn de nieuwe gebouwen goed geïntegreerd in het (historische) weefsel van nabijgelegen ontwikkelingen?
- Wordt de voorkeur gegeven aan voortgezet gebruik/adaptief hergebruik en goed onderhoud van het bestaande gebouwenbestand en het gebouwde erfgoed boven nieuwbouw?

3. MILIEU

- Welke gevolgen heeft het project voor het milieu?
- In welke mate is er rekening gehouden met aanpassing aan de klimaatverandering, klimaatbescherming en CO₂-neutraliteit?
- Hoe zijn de bewoners en de belanghebbenden geraadpleegd en bij het project betrokken?
- Houdt het project rekening met toekomstig onderhoud?
- Kan de functie van het ontwerp aangepast worden naar gelang van de veranderende behoeften van de gebruikers?
- Is de interventie gebaseerd op de begrippen verantwoord ruimtegebruik en verdichting?
- Ondersteunt ze het behoud en de versterking van de natuurlijke waarden?
- Bevordert ze de biodiversiteit (genetische diversiteit en diversiteit van soorten en ecosystemen)? Ondersteunt ze de duurzame mobiliteit?
- Volgt het ontwerp de vijf R'en: refuse, reduce, repair, reuse (en dan pas) recycle?
- Wordt vervuiling vermeden?
- Worden de gebruikte materialen lokaal geproduceerd?

7. GEVOEL VAN VERBONDENHEID MET EEN PLAATS

- Bevordert de interventie de band met identiteit en ruimte en zorgt zij voor een gevoel van verbondenheid?
- Is het gebruik verenigbaar met de capaciteit van de ruimte? Worden de kwaliteit van de ruimte en de integriteit van het menselijk leven en de biodiversiteit gehandhaafd of verbeterd?
- Vergroot de interventie de mogelijkheden tot sociale interactie, waardoor een gedeelde visie op verschillende identiteiten en maatschappelijke betrokkenheid worden versterkt?
- Creëert en ondersteunt het project aspecten van de lokale identiteit?
- Versterkt de interventie de gehechtheid aan de plaats door een band te scheppen met de natuur en het landschap?
- Bevat de onmiddellijke omgeving groene ruimten die gemakkelijk toegankelijk en van hoge kwaliteit zijn?
- Is het project eerder gericht op herstel en behoud dan op ingrijpende transformatie?
- Kan de authenticiteit van de ruimte behouden blijven, in het bijzonder wanneer het project een eigentijds nieuw ontwerp omvat om (nieuwe) toepassingen mogelijk te maken?

4. ECONOMIE

- Is de interventie op lange termijn economisch levensvatbaar en wordt er niet enkel gekeken naar winst op korte termijn?
- Is het project bouwtechnisch van hoge kwaliteit en biedt het toegevoegde waarde aan de omgeving?
- Zijn de kosten gedurende de levenscyclus redelijk, zonder afbreuk te doen aan de ruimtelijke kwaliteit?
- Is er voldoende rekening gehouden met de renovatiecyclus?
- Is er rekening gehouden met een cumulatief overzicht van zo veel mogelijk soorten kosten?
- Zijn alle relevante samenwerkingsmodellen die kwaliteit en efficiëntie ondersteunen, in de vroege stadia van het ontwerp in aanmerking genomen?
- Verbetert de oplossing de nabijheid van diverse faciliteiten, goederen, voorzieningen en openbare diensten?
- Maakt het project gebruik van groene en open ruimten en verbetert het de toegang daartoe?
- Draagt de opzet van ontwerp, bouw en exploitatie bij tot de betaalbaarheid van de ruimte? Hoe draagt het project bij tot de waarde van onroerend goed (bv. zoals blijkt uit de bereidheid voor huur of eigendom te betalen)?

8. SCHOONHEID

- Wat zou de esthetische, ruimtelijke en belevingsimpact op de toeschouwer zijn? Is er zorgvuldig aandacht besteed aan de esthetiek van openbare ruimten?
- Hebben de ontwerpers met hun project inzicht getoond in het bevorderen van hoge kwaliteit van de gebouwde omgeving, maar ook blijk gegeven van creativiteit om evenwichtige oplossingen te vinden, van hun kennis van materialen en van hun aandacht voor detail in hun ontwerp?
- Getuigt de interventie van een afgewogen ontwerp en een vakkundige constructie?
- Heeft de ontwerpoplossing een artistieke dimensie?
- Versterkt het ontwerp de band tussen plaats, omgeving en mensen?
- Zorgt de interventie ervoor dat mensen zich op hun gemak voelen?
- Is er zorgvuldig rekening gehouden met de zintuiglijke perceptie (onder andere zicht, geluid, tast en geur) en de esthetische waarden van de ruimte (zoals evenwicht, verhouding, compositie, ritme, beweging, nadruk/contrast, samenhang, uitlijning, materialen, schaal, transparantie/doorzichtigheid, openheid/geslotenheid en authenticiteit)?